

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvu Ljubljana.

Vse spise, v oceni poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 100—K, za naročnike v inozemstvu 140—K letno. Posamezna številka po K 2—.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 50 K.

Telefon uredništva številka 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 2 K — vin. dvakrat . . . 1 „ 50 „ za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništvu UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./1

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklame tije so proste poštne.

To je grozno, to je kruto, to je nečloveško.

Taki obupni vzklici družinskih očetov nam prihajajo danadan, ker jim je država po šestih mesecih boleznih odtrgala draginjsko doklado, osebno in tudi vso družinsko.

Naj navajamo samo en vzgled:

Na bivšem Štajerskem službuje nadučitelj, ki ga zadeva tudi ta odredba. Ima 34 službenih let. Zbolel je že februarja 1919. leta, a je še kljub temu vztrajal v službi do januarja 1921. Ker ni mogel več vztrajati, je prosil z januarjem 1921 za dopust, ki ga je dobil do 30. aprila 1921. Belezen je postala kronična in uradni zdravniki so izjavili, da je za nadaljnjo službo nesposoben. Prosil je 30. aprila za upokojitvev in do iste mu je bil podaljšan dopust.

Ima ženo in osem otrok. Od teh sta dva za silo preskrbljena, ostalih šest, v starosti eden in pol do 17 let, je pa nepreskrbljenih. Od teh je najstarejši sin v V. razredu realne gimnazije in hči v I. razredu meščanske šole, oba zelo pridna in nadarjena, ter mora zanje plačevati mesečno po 1000 K za vsakega, t. j. 2000 kron in še druge potrebščine mesečno.

Ker je omenjeni že nad šest mesecev na bolniškem dopustu — kljub temu, da je prosil 30. aprila za upokojitvev — in da ne dobiva 10% draginjske doklade, mu je bila odtrgana s 1. oktobrom t. l. njegova draginjska doklada in vsa draginjska doklada za družino in je prejel za cel mesec za osem (8!) oseb vsega 1345 K 41 vin.

Vprašamo samo: Kako naj preživi osem oseb en mesec s tem denarjem?!

Ta slučaj je iasen memento naši državni upravi, kajti nešteto je slučajev, da leže prošnje za upokojitvev nerešene in mesto preijemania polnih penzij z draginjskimi dokladami vred, se je sedaj odtrgala tem uradnikom draginjske doklade z rodbinsko doklado vred — po krivdi državne uprave.

To je drakonska odredba, ki ne sme obveljati in ne razumemo, kdo in kako jo je mogel zagrešiti. Če ni že prepozno,

zganite se merodajni faktorji, dokler še ne pritira obup družinske očete v — pogibeli in ne ugonobi s tem celih družin državnega uradništva! —k.

Drakonska naredba.*

Naredba o draginjskih dokladah državnih uslužbencev, razglašena v »Službenih Novinah« kraljevine SHS štev. 129 z dne 11. junija 1921 vsebuje v členu 23. sledečo kruto določbo:

»Ukaznim in neukaznim državnim uslužbencem in slugam, ki so bolni, torej odsotni zaradi zdravljenja in okrevanja, se izplačuje ta dnevna samo za dobo šestih mesecev v teku enega leta, ne glede na to, ali prehaja čas boleznih iz enega koledarskega leta v drugo. Onim, ki so izza dne 1. januarja t. l. že bolni tri mesece, je dne 30. junija ustaviiti izplačevanje draginjske doklade, ki bi jim pripadla po tej uredbi.«

Na podlagi instrukcije, ki so jo sedaj dobili šefi oddelkov v Sloveniji od finančnega ministrstva, je z dnem 1. oktobra t. l. izvesti to določbo tako, da se vsem onim državnim uradnikom, ki so od 1. januarja t. l. več kot šest mesecev na bolniškem dopustu ukine vsa osebna draginjska doklada in tudi draginjska doklada za ženo in otroke ter se iztirjajo enaki odtegljaji tudi za nazaj od 1. julija do 1. oktobra t. l., t. j. za dobo treh mesecev. Ti odtegljaji se bodo odtegnili onim, ki so z dnem 1. oktobra že v službi od draginjskih doklad, onim pa, ki so še bolni in ne morejo nastopiti službe ter vsled tega ne prejmeajo draginjskih doklad, pa od plače.

Ta naredba ne bo zadela toliko onih, ki simulirajo, ker ti bodo sigurno nastopili svoje službe, kruto bo pa zadela vse one, ki so težko in resno bolni in ne morejo nastopiti svojih služb.

Draginjske doklade tvorijo danes glavni del dohodkov državnega uradnika, s katerimi se je komaj v stanu preživljati sebe in družino; nikakor pa ne, če nasto-

* Poverjeništvu UJU v Ljubljani je odposlalo merodajnim faktorjem vlogo enake vsebine, kakor jo vsebuje ta članek. Uredn.

pio kake izredne okoliščine, kakor je to ravno bolezen. V tem slučaju pa izgubi uradnik poleg svoje osebne draginjske doklade tudi vso doklado za družino in še del svoje plače, ker se mu odteguje doklada za tri mesece za nazaj. Izključeno je da bi movel živeti le teden dni samo od svoje sistemizirane plače, še manj pa, ker mu celo odtrga država še del plače.

Vzemimo slučaj državnega uradnika z 20 do 30 službenimi leti, očeta številne družine, ki je težko bolan in pričinja po šestih mesecih šele rekonvalescenco. Po izjavi uradnega zdravnika je njegova bolezen ozdravljiva. Ker mu država po šestih mesecih vzame osebno draginjsko doklado in vso rodbinsko doklado, mu s tem onemogoči nadaljnjo zdravljenje, ga s tem udarcem uniči moralno in izroči njega in vso družino lakoti in poginu.

Prekruta, da ne rečemo drakonska je taka določba v moderni državi! A ne samo s socialnega stališča, temveč tudi iz pravnega stališča se ta določba uničuje sama.

Moderna službena pragmatika dovoljuje uradnikom enoleten bolniški dopust — brez vsakih prikrajškov; ona mu omogoča po enem letu dopusta začasno upokojitvev in šele če se uradno izkaže bolezen za neozdravljivo, nastopi stalno upokojitvev.

Člen 23. omenjene naredbe nasprotuje vsem tem določbam. Pravica do enoletnega bolniškega dopusta je s to določbo uničena; začasne upokojitvev sedanje naredbe sploh ne poznajo, in o konsekvenci stalne upokojitvev po 6 mesecih dopusta omenjena določba tudi ne govori.

In vendar je državni uradnik, če se ga po šestih mesecih boleznih upokoji manj kruto prizadet in materialno na boljšem, kot če se ga pusti aktivnega na dopustu in se mu odtegne draginjska in rodbinska doklada. Pokojnina s pripadajočimi draginjskimi dokladami je višja nego sama plača aktivnega uradnika, ne glede na to, da mu pri upokojitvi odpadejo tudi vrtnice za tri mesece nazaj.

Vsekakor bi bila upokojitvev po šestih mesecih boleznih tudi kruta določba in bi kazala ostrost države do državnega

uradnika, ki je služil vestno in zvesto 20 do 30 let državi. Zato si ne moremo misliti v moderni državi določbe, ki bi ne dala državnemu uradniku enoletnega bolniškega dopusta brez prikrajšav in ki ne bi predvidevala začasne upokojitve.

Določba člena 23. omenjene naredbe je pa socialna in pravna krutost za državnega uradnika in poziva podpisana organizacija vse merodajne faktorje, da delujejo za nje ukinitje — še predno se bo pričela izvajati in bo prinesla lakoto in pogin najbednejšim družinam državnega uradništva.

Žal je, da se je medtem že pričela ta kruta določba izvajati in se je 1. oktobra že odtegnila draginjska doklada vsem prizadetim. —k.

Službena pragmatika za drž. uradnike in učiteljstvo.

Z veliko naglico — morda celo prevzliko, ker se bojimo enakih pogrškov, kakor nam jih slika predstojeci članek — se izdeluje sedaj zakon o državnih uradnikih. Obljubujemo nam, da nam že oktober prinese načrt, ki ga bo parlament tudi gotovo sprejel.

Bojimo se, da bodo uradniške organizacije premalo proučile načrt. Tudi učiteljstvo je prizadeto pri tem načrtu, ker tudi ono spada med državne uradnike in zahteva, da se ga uvrsti v ta zakon, ker noče biti državno uradništvo posebne, samosvoje kategorije; zato zahteva tudi svoje zastopstvo pri pretresanju načrta s strani organizacije državnih uradnikov.

Opozorjamo osrednje vodstvo UJU, da se pravočasno zavzame za primerno zastopstvo učiteljstva v komisijah; naše pokrajinske organizacije pa pozivamo, da zasledujejo to vprašanje posebno v tem oziru, da bodo vse kategorije učiteljstva izvršene tako, kakor smo že često stavili svoje zahteve, in da ne bo katera od kategorij morda neuvrščena ali pa prenizko uvrščena, kakor je bilo to meščanskošolsko učiteljstvo socialno-skrbstenih šol (za slepe, gluhe, neme itd.) pri zadnjem zakonu o narodnih šolah.

LISTEK.

Počitnice v Mariboru.

Kakor kdo more, meščan na kmete, kmet v mesto.

Tako je tudi mene zaneslo v našo rivijersko mesto na severu — v Maribor.

Kot rojen Dolenjec se nisem mogel vstaviti nagnenju, da obiščem »Grajsko klet«. Tam sem videl vse stanove: od udeležencev Porcijunkule do višje katoliške, pravoslavne in ruske duhovščine, od obrtnika do višjega uradnika.

Tako mora biti različen tudi govor.

Pri naši mizi so se zbrali razni stanovci. Razgovarjalo se je o nogometnem sportu. Prvi se je oglašil proti profesor, naglašujoč, da se mladina tako vtopi, da nič drugega ne dela kot brca in brca ter pri tem popolnoma pozabi na učenje.

Zagovornik sporta se je izmed drugih razlogov branil s sklepom odbora, češ, da pripuste le one, ki v šoli zadostujejo.

Pa se oglasi Sokol. Dokazuje, da njegovo društvo zadošča mladini v polnem obsegu ter izreče mnenje, da mladina ne sme biti glasna in preživa, čemur je zopet tretji ugovarjal.

Ker tam ni prišlo do zaključka, a sem imel časa na preostajanje, začel sem se zapimati tudi za nogomet. Prepričal sem se, da je tudi ta igra, ako je v pravih mejah, odgojevalna. Med tekmo sem čutil na svojih nogah, kar ne morem povsem zameriti mladini.

Premišljevatii sem začel, kako bi se napeljalo še več živannosti v telovadna društva, v telovadbo v osnovnih šolah.

Slučaj mi je pripomogel.

Ob izletu mariborske sokojske župe v narodnozavedno Središče, so me našle vrle kolegince iz telovadnega tečaja v Mariboru samotno stopajočega ter me izvolile za varuha.

Nastop Sokola z vojaštvom me je tako prevzel in vglobil v premišljevanje, da sem se zbudil še le na ponovno vprašanje lepih varovank, kaj tako premišljujem.

Ko sem jim povedal, da me je veličanstvo nastopatako prevzelo, povabile so me, naj se udeležujem predavanj.

Takoj drugi dan sem se oglašil. Na priprošnje lepih zaveznic se je sicer drugače nad vse prijazni vodja tečaja g. Šaup in vpoštevajoč tudi druge razloge nazadnje le odločil, ter mi dovolil vstop.

Pa še ni bilo konec preskušnje. Isto željo kakor jaz je imel tudi višji šolski nadzornik.

Nisem se še popolnoma vglobil v predavanje, pa vstopi meni neznan gospod resnega obraza in nastopa. Ker je najprvo mene zares ogledaval, sem bil takoj na jasnej, kdo bi moral to biti; a en sam pa ni tako hitro sklepal. Šele na neko pojasnilo vodje tečaja se je njegovo oko umirilo in duša moja začela umirjevati.

Isto uro je nastopil tovariš Hočevar. Predaval je o batih. Boli ko snov, dopadlo mi je predavanje iz metodičnega stališča, kar sem imel priliko pozneje pri vsaki uri in pri vsakem predavatelju opazovati.

Ako nastopa učitelj tako samozavestno, ni šment, da bi ne potegnil nčence za sabo in kakor se je godilo z mano, isto sem opazoval pri kolegincih.

Od ure do ure večje zanimanje in nazadnje res ne vem, kje je bila večja pridonost, rečem le, da je odšlo 40 kolegincij med narod istotako navdušenih, kot sem se sam navdušil in višja šolska oblast naj v tej smeri nadaljuje, pa nočemo meti srečno Jugostavijo, ker dela se že na vseh poljih.

Tam sem se udeleževal predavanj zdravniškega tedna, kateri je imel največ uspeha med železničarji, ogledal razstavo in poslušal predavanje »Probude«, ogledoval plakate dramske sekcije »Preporoda«, udeležil se zborovanja v Rog. Slatini, na katerega gledamo lahko vsi s ponosom, ogledal si ljubljanski sejni ter se vrnil na svoj dom na počitnice, da vse te utise uredim.

Največ lepiti ur sem pa preživel v mariborskem učiteljsku, zato kličem vsem predavateljem in vsem ljubeznjivim edč. kolegincijam navdušen: Zdravo!

Janko Toman.

I. Državna skupščina UJU

dne 8. in 9. novembra 1921 v Zagrebu.

Iz Beograda smo prejeli: Temeljem sklepa glavnega odbora UJU se vrši letošnja I. državna skupščina v Zagrebu 8. in 9. novembra v dvorani hrvatske sabornice z dnevnim redom:

1. Otvoritev skupščine;
2. Izvolitev potrebnega števila odbora in tajnikov;
3. Poročilo o delu glavnega in nadzorstvenega odbora;
4. Referat o zakonu o narodnih šolah;
5. Predlog o spremembi pravil;
6. Proračun za leto 1921./22.;
7. Slučajni predlogi poverjeništev in posameznih članov.

Glavni odbor stavi poverjeništvu na znanje in ravnanje sledeče:

1. Po členu 17. pravil tvorijo državno skupščino: člani glavnega širjega odbora UJU; člani poverjeništev; predsedniki okrajnih društev in odposlanci pokrajinskih skupščin do 10 članov (kjer pokrajinska skupščina ne izvoli svojih odposlancev, jih imenuje poverjeništvu).
2. Udeleženci skupščine po čl. 17. pravil naj se javijo glavnemu odboru UJU Beograd najdalje do 20. oktobra t. l. radi priprave stanovanj.
3. Istotako udeleženci—člani posameznih društev, ki žele iti v Zagreb kot gosti, naj se pisмено javijo na adresu: Poverjeništvu UJU Zagreb, g. Josipu Skaviću, najdalje do 25. oktobra t. l.
4. Glavni odbor je napravil korake pri ministrstvu saobračaja in pri brodarstem sindikatu za znižano vožnjo ter upa isto doseči vsaj za polovično ceno tako, da vsi udeleženci skupščine plačajo od svojega kraja do Zagreba celo vozovnico, ki velja potem tudi za povratek.
5. Vsi člani glavnega odbora UJU iz cele kraljevine naj odpotujejo v Zagreb dan poprej tako, da bi glavni odbor mogel imeti svojo predhodno sejo na dan 7. novembra.

Za tajnika:

A. Mladenović,

član glavnega odbora.

Predsednik UJU:

Mih. Jović.

NB. 6. Za udeležence skupščine je zaprosen pri ministrstvu prosvete desetdnevni službeni dopust, ki bo nedvomno tudi dovoljen.

Na ta dopis, ki smo ga prejeli iz Beograda, sporočamo svojemu članstvu sledeče:

Naša stanovska in narodna dolžnost je, da se pozivimo v čim največjem številu odzovemo in mnogobrojno posetimo I. državno skupščino dne 8. in 9. novembra v Zagrebu.

Obvezno dolžnost udeležiti se skupščine, imajo po členu 17. pravil UJU:

1. Širiji svet UJU, poverjeništvu Ljubljana, t. i. poleg ožjega sveta vsi predsedniki okrajnih društev. — Kjer je predsednik zadržan, naj ga zastopa namestnik.
2. Po en odposlanec vsakega okrajnega društva, ki naj ga imenuje predsednik društva.

Pod 1. in 2. imenovani imajo na skupščini glasovalno pravico.

Vse te udeležence naj prijavijo vsako okrajno društvo najkasneje do 18. oktobra t. l. strokovnemu taništvu UJU, poverjeništvu Ljubljana, da more vpslati pravočasno seznam udeležencev zaradi preskrbe stanovanj.

V čim najboljšem številu naj pridejo na skupščino tudi gosti, da bo UJU, poverjeništvu Ljubljana častno zastopano. Ti gosti naj javijo svojo udeležbo naravnost UJU, poverjeništvu Zagreb (g. Josip Skavić) — Učiteljski Dom, da se jim nakažejo stanovanja.

Vozno ugodnost na progah državne železnice oskrbi UJU v Beogradu.

Za znižano voznino na južni progi vložimo tu, zato naj nam javijo društva za vsakega udeleženca, od katere postaje želi imeti izkaznico.

UJU, poverjeništvu Ljubljana.

Dne 30. septembra so imele uradniške organizacije posvetovanje o pragmatiki v Beogradu. Prisostvovali so tudi člani državne komisije za uradniško pragmatiko.

Na predlog posl. Reisnerja so bile sprejete sledeče točke, ki zadevajo tudi učiteljstvo:

1. Aktivni državni uradniki smatrajo vprašanje in zahtevo, da se ob sprejetju pragmatike vsem dosedanjim penzionarjem nanovo regulirajo njihove mirovine, in sicer na podlagi novih določb za dotične službene razrede. Če bi se prejšnje službene pragmatike izpremenile glede plač, veljajo avtomatično nove določbe tudi za penzionarje.

2. Prj avtomatskem napredovanju ne sme ostati, temveč se mora najti modus, po katerem bi uradniki poleg avtomatično napredovali tudi po svoji pridnosti, marljivosti in strokovnem znanju.

Delegat državne komisije za izdelavo zakona, Vaso Petrović, je izjavil, da hoče oba predloga zastopati in delovati, da in komisija sprejme. —k.

Centralni Savez Drž. nameštenika SHS in učiteljstvo.

Dne 1. oktobra-se je ustanovil v Beogradu na podlagi sklepa delegatov beograjskih in pokrajinskih uradniških organizacij Centralni Savez Državnih Nameštenika za kraljevino SHS.

Že svoječasno smo razpravljali o tem vprašanju s pokrajinskega stališča in očrtali stališče našega poverjeništvu UJU do Osrednje zveze javnih nameščenecv. Navedli smo vse razloge iz katerih naša pokrajinska organizacija, kot taka, ne more pristopiti k Osrednji zvezi.

Povsem drugačno je pa stališče celokupne naše organizacije. Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu, do Centralnega Saveza Državnih Nameštenika, Poteg naših specijelnih interesov in stremljenj, ki jih imamo in ki jih nečemo zastopati in dosežati potom naše centrale UJU, imamo tudi materialna in pravna vprašanja, ki so nam skupna in enaka z vsem ostalim državnim uradništvom. Konkretno nas vežejo vse navedbe o draginskih dokladah, nas bo vezala vse službena pragmatika in nas vežejo vse Potrošačke zadruge. In pa še drugih vprašani, ki so nam skupna.

Ze zadnjic smo zavzeli stališče, da naše lokalne organizacije lahko pristopijo k centralni zvezi državnih nameščenecv le potom svoje centrale UJU v Beogradu. Sedaj, ko se je ustanovil Centralni Savez Državnih Nameštenika, je postalo to vprašanje zopet aktualno in prepuščamo njega rešitev naši centrali UJU v Beogradu; **povdarjamo pa, da je potreba že sedaj skupnega dela v zadevi revizije in prememb dosedanjih uradniških naredb, v zadevi službene pragmatike in v zadevi potrošačkih zadrug.**

To še predno tudi formalno naše UJU vstopi v Centralni Savez Državnih Nameštenika! —k.

Potrošačke zadruge — draginja in učiteljstvo.

Na posvetovanju uradniških organizacij v Beogradu se je razpravljalo tudi o vprašanju naših uradniških konzumov — potrošačkih zadrug v pokrajinah.

Sklenilo se je: Vlado se pozivlje, da uredi poslovanje uradniških potrošačkih zadrug in da omogoči takojšnje delovanje pokrajinskih potrošačkih zadrug s

tem da jim takoj nakaže obratni kapital iz odtegljajev, ki se že dalje časa pobirajo od činovništva.

Današnja privatna »Samopomoč« ab-solutno ne ustreza svojemu namenu ni je ustanovitev državnih gospodarskih zadrug že nimna potreba.

Učiteljstvo bo tvorilo ogromen del konsumentov teh zadrug. Dosedaj samo plačujemo za nje, a ne vemo — za kaj plačujemo, ker nam odtegljaji ne prinašajo še nobene koristi. Zato se nam zdi gorenji predlog zelo umesten.

Z ustanovitvijo potrošačkih zadrug mora učiteljstvo gledati na to, da dobi tudi svoje zastopnike v njih, ki jih naj vsekakor nominira že prej potom svojih organizacij, da tako uveljavi tudi vpliv organizacije na zadruge in izbere gospodarsko najbolj vešče ljudi iz svoje srede.

V zadnjem mesecu je bil uradniški stan zaradi naraščajoče draginje in sibe gospodarske politike najhuje prizadet. Stanovanja so se podražila za 400%, živila so se podražila za 50—100%, blago in druge življenjske potrebščine so se pa zaradi podražanja zopet podražila za 25 do 80% ali celo 100%. In vse to je uradniku neobhodno potrebno ter brez teh potrebščin, ki so vsebovane v teh povis-kih, ne more izhajati.

Najprej je prizadelo uradništvo vojno povisjanje zaradi upeljane svobodne prehrane in trgovine ter odprave prebrajvalnih uradov in odredb, potem je moralo zopet uradništvo čutiti valutno ureditev denarja in sedaj stanovanjsko ureditev; vsa ta gospodarska politika je izzvala neznosno pritisk na cene živil in življenjskih potrebščin, ker ni dovoljno ščitila neobhodnih potrebščin pred nemoralnim in oduškim povisjanjem.

Draginske doklade so pa kljub temu ogromnemu povisjanju neobhodnih potrebščin in stanovanj še vedno isje.

Upravičeno gleda uradništvo zažeheno v potrošačke zadruge, da bi vsaj nekaj ublažile draginjo živil in potrebščin — če jo bodo! —k.

Vsem šolskim vrtnarjem!

»Slovenski Sadjar« objavlja akcijo za nabavo divjakov za šolske drevesnice. Vsa ona šolska vodstva in šolski vrtnarji, ki do sedaj še nimajo lastnih sejalic, pa bi prihodnjo pomlad vendarle radi pričeli drevesnico, lahko dobe divjake iz državnih sejalic v Celju in Konjicah. Dobava se bo tako uredila, da se bo za posamezna okrajna glavarstva oziroma na bivšem Štajerskem, za sodne okraje poslalo blago skupno na kako šolo v središču okraja. Ondi ga bodo zapirniki oddali posameznim šolskim vodstvom. (Na katero šolo naj se pošiljatev naslovi je navesti pri naročilu. Za kateri kraj bo več glasov, tja se bo poslalo.)

Do 10. oktobra t. l. naj torej vsa šolska vodstva, ki žele divjake, določijo naročilo, in sicer iz bivše Kranjske na tovariša Frana Črnagoja, in ona iz bivše Štajerske na Andreja Skulja, oba nadzornika za šolske vrtove v Ljubljani pri visjem šolskem svetu.

Cene divjakov: I. izbor (čez 50 cm visoki) po 1 K; poseben izbor (čez 60 cm visoki) po 1.50 K.

Hruškovi divjaki so 20% dražji.

Denar za divjake + 5% pribitek za zavoj, manipulacijske stroške in voznino do določenega kraja je poslati obenem z naročilom tov. Črnagoju oziroma Skulju.

Vsa šolska vodstva najno opozarjamo, da brez odloga pošljejo naročbo sigurno do 10. oktobra z denarjem vred. Na naročbe po 15. okt. t. l. se ne bo oziralo, še manj pa na povpraševanja spomladi prihodnjega leta, ker bodo vsi divjaki iz državnih in privatnih sejalic odani že tekočo jesen.

Ob tej priliki opozarjam vsa šolska vodstva in šolske vrtnarje na naročbo »Slovenskega Sadjarja«. Zelo malo šol je do sedaj pristopilo k »Sadjarskemu društvu za Slovenijo«, dasi znaša članarina letno le 40 K, za kar dobe člani krasen list »Slovenskega Sadjarja«.

Poleg izdajanja lista ima društvo v svojem programu še druge važne načrte za pospeševanje sadjarstva v Sloveniji. Po svojih odsekih hoče skrbeti za razvoj sadne trgovine, podpirati domačo sadno uporabo, preskrbovati svojim članom sadno drevje, divjake, cepiče orodje itd.

Dolžnost šolskih vodstev in učiteljev je da so člani »Sadjarskega društva za Slovenijo«. »Slovenski Sadjar« bo učiteljem izboren pripomoček pri kmetijskem pouku in kažipoi pri šolskem vrtnarstvu.

Poskrbite, da bodo večji učenci sami člani »Sadjarskega društva«. Marsikateri učenec, ki sedaj ne ve, da izhaja »Slovenski Sadjar«, se bo tako z njim seznanil in

debil priliko, da spozna njegov program, dobi veselje do sadjarstva zlasti pa do strokovnega čtiva, katerega se naša mladina tako rada ogiblje, ker je nikdo k temu ne navaša. Skrbite torej, da bo »Slovenski Sadjar« šolski mladini vedno na razpolago. Vsak list naj kroži med učenci in ne zapirajte ga v omare.

Vabim torej vse, ki se zanimate za šolsko vrtnarstvo, zlasti pa šolska vodstva in kraje šolske svete, pošljite še za tekoče leto članarino 40 K na upravništvo »Slovenskega Sadjarja« v Ljubljano, Linhartova ulica 12.

Poskrbite pa tudi, da bodo tudi premožni učenci naročniki »Slov. Sadjarja«.

V listu imamo že svoji »Šolsko vrtnarski vestnik«, v katerem se bomo pogovorili o šolskem vrtnarstvu. Še enkrat vabim vse, ki se za stvar zanimate, primate pero in pišite, kakor sem že enkrat pozival v »Tovarišu«.

A. Skulj.

Splošna higijena in osnovna šola.

Za nova šolska berila sestavljajo strokovnjaki berilne sestavke o higijeni. Namen teh beril je, opozoriti mladino na razne bolezni, zlasti pa na one, ki povzročajo v narodu največ gorja in trpljenja. Nekaj sestavkov razpravlja o pomenu higijenskih odredb in ukrepov zdravstvenih oblasti, da se na ta način obvaruje narod gorja, ki je največkrat vzrok moralni in duševni propasti širokih plasti.

Tudi v starih berilih je bilo nekaj higijenskih sestavkov, in prav so prišli spretnemu učitelju. Po novejših berilih bo dana večja možnost šoli na vpliv higijenskega pouka in nadejam se, da bo v tem oziru narodu mnogo pomagano. Reči pa moram, da tudi to ne bo izdatno dvignilo splošne higijene, če se bo šola posluževala le malih sestavkov iz beril. Če hočemo v higijenskem oziru dvigniti narod na višjo stopinjo, moramo imeti vse kaj drugega pred očmi.

Nepobitno dejstvo je, da je zavisna kulturna višina vsakega naroda od njegove prosvete, ta pa je odvisna od šolskega. Dobro, vsestransko razvito šolstvo pa je odvisno od izobrazbe učiteljstva. Dajte nam vsestransko izobraženo učiteljstvo in narod se bo kulturno hitro dvignil. Velik nedostatek naše izobrazbe je čij ravno v pomanjkanju znanja o higijeni. Nikakor ne mislim s tem reči, da podi učitelji tudi kos zdravniška, ne — pač pa mora biti toliko s splošno higijeno seznanjen, da more že nežno mladino ob vsaki priliki opozarjati na zdravstvene momente ter dajati odraslim nasvete in pruk v tej stvari. Ni stanu v narodu, ki bi mogel za splošno higijeno več storiti kakor ljudskošolski učitelj. Dvoje širokih polj leži pred njim. Na obeh deluje lahko, to je v šoli med mladino in izven šole v občini.

S prvim dnem pouka pričnemo lahko s higijeno in končamo v šoli z dnem, ko mladnja šola zapušča, — nadaljujemo pa lahko takoj z istimi učenci in učenkami izven šole v občini kot taki. Kako si to mislim, pojasnim v sledečem.

Vsak šolnik pozna ono mladostno vrenje prvega šolskega dne. Ti otroci, kako različni so: krepki, živi, tihi, boječji, slabotni, slabo ali dobro opravljeni, snažni, ali nesnažni, skoraj vsak s svojo posebnostjo. Uredi jih, preglej jih in v prvi uri boš posegel po higijeni: Ravno sedi! Ti moraš biti snažen, umazane reke imaš in noge, to ni prav! Kakšna bo ustrelila, če ležeš s tako umazanimi nogami! Svečke pod nosom so grde. Kje imaš robec? — Reci mamici, da te ostriljejo! Lep deček si, toda lase imaš skuštrane, kakor čiganček. — Ti imaš parkelečke kakor mačka. Nohti morajo biti brezani in blata ne sme biti za nohtom! In ti Jakec, ali si lačen, da prstek grizeš? ni prav tako, tak deček, pa prstek sesal itd itd. Priatelet to je začetek pouka higijene. Morbiti ne bo na vsaki šoli tako, smem pa reči, da je malo izjem v celi kraljevini. Prvi temelji higijene so to — skrb za snago. Tvoja beseda ni ostala med šolskimi stenami, zrno nauka o higijeni je prodrlo po malčkih v domove, v srca skrbnih mamic. Marsikateri je zardelo lice, ko ti je pravil mali paglavček doma, kaj so rekli g. učitelji. V njenem sreč se je rodil sklep: »Od sedaj bom skrbela, da bo snažen.« — Tako vzklji neznažno seme, se razvije v bujno rastlino in obrodi stoteran sad. — Prišel sem v gorsko faro — na enorazrednico — 315 otrok sem imel. Koliko je bilo tu dela zlasti na polju higijene! Nisem obupal, vrzel sem se z vso energijo na to polje in sad mojega dela mi je poplačal ves

Stev. 414.

RAZPIS SLUŽBE UČITELJICE ŽENSKIH ROČNIH DEL.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta z dne 7. septembra 1921, št. 10.735 se razpisuje na šestrazrednici s 3 vzporednicami v Sevnici služba učiteljice ženskih ročnih del. Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo po predpisani poti do dne

31. oktobra 1921.

pri podpisnem okrajnem šolskem svetu.

Okrajni šolski svet sevnjski, v Brezicah, dne 26. septembra 1921.

Sokolstvu!

Vsem bratom in sestram!

Bliza se čas, ko se naj vsa naša telesna in nadvse moč privikrat izpriča v svobodni, ukupni, ujedinjeni domovini. Prihaja naš veliki praznik, ki se nanj vse Sokolstvo pripravlja s slovesno resnostjo in ki ga naš narod pričakuje z radostnim ponosom!

V beli Ljubljani, v zibelki jugoslov. Sokolstva, kjer je pred dobrim pol-stoletjem privikrat zavihral sokolski prapor, ključ naš narod k vstajenju in osamosvojitvi, se v svečanostnih dneh

12., 13., 14. in 15. avgusta 1922. leta

zgrnejo vse naše sokolske čete, pozdravljane in spremljane od najširših plasti našega naroda, na prvi jugoslovenski vsesokolski zlet.

Temu zletu bodo predhodniki in znanilci, nalikujoči kipečim vrelem mladosti in življenja, predstetni dnevi,

ki so določeni pred vsemi drugimi sokolskemu naraščanju in naši deci, da se ji da prilika pokazati vsej javnosti cvet in sad sokolske vzgoje!

Za svoj prvi zlet je jugoslov. Sokolstvo dolga leta pripravljalo pot. Našemu narodnemu in državnemu ujedinjenju sovražne sile, ki so preprečevale spojitve in stike srbskega, hrvaškega in slovenskega Sokolstva, niso mogle pretrgati naših srčnih vezi, niso mogle zamoriti našega danes resničnega hrepenenja in našega tajnega, notranjega ustvarjanja za njega uredničenju. In po dolgem, mučnem času borb, trpljenja in žrtve nam prisije v bližnji dobi dan zmagoslavja sokolske volje in sokolskega dela.

Naše Sokolstvo, ki je bilo do prevrata razcepljeno v srbsko, hrvaško in slovensko Sokolstvo, je na Vidov dan 1. 1919. v Novem Sadu ustvarilo enotno, nerazrušno, mogočno organizacijo, ko je izbrisalo s soglasnim, navdušenim sklepom vsako plemensko in versko razliko. In tako, v Jugoslovenskem Sokolskem Savezu združeno Sokolstvo pozivljamo, naj se nemudoma loti priprav za prvi naš vsesokolski zlet, da nam bo mogoče častno rešiti veliko in težavno nalogo vpricho naroda in gostov, ki pridejo takrat k nam soditi uspehe našega dela.

Naš klic volja vsem bratom in sestram, naraščanju in deci, vsemu narodu brez izjeme: Dvignite se vsi v vsem, kar je v vas najlepšega,

najjačjega in najplemenitejšega, dvignite se k pripravljalnemu, k dopolnjevalnemu in vsekar neumornemu, vztrajnemu delu, dvignite se na praznik vzvišene sokolske misli bratstva in kreposti, kjer se združimo vsi v globoki zavesti, da smo bili, smo in ostanemo sinovi in hčere iste in ene domovine, da smo bili, smo in ostanemo vsi bratje in sestre!

Načelo sokolske enakosti veleva vsakemu posamezniku k trajni in požrtvovalni delavnosti, ker je uspeh celote le od tega odvisen, ali je vsak dovolj pripravljen na svojo nalogo. Iznad plitvin vsakdanjosti stremimo vsi k lepoti in sili, ki se naj oblikovana v nadvse in telesni sokolski vzgoji, v vsej resničnosti razprostre ob tem zletu domovini na čast in nam v vzpodbudo k nadaljnjemu delu in k novim pridobitvam.

V tem zmislu sprejmite naše bratske pozdrave vsi, ki vam je blaginja, moč in veličina nedeljive naše domovine prvi ukaz.

Zdravo!

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza.

Starosta:

Dr. Vladimir Ravnihar,

Namestniki staroste:

Engelbert Gangl, Giuro Paunkovič, Dr. Lazar Car.

Načelnik:

Dr. Viktor Murnik.

Tajnik:

Dr. Riko Fux.

Odgovorni urednik: Franc Štrukelj.

Last in založba UJU — poverjeništvu Ljubljana.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Alfonz Breznik

bivši učitelj Glasbene Matice LJUBLJANA, Kongresni trg št. 15.

Prvorazredni klavirji, pianini in harmoniji: Förster, Bösendorfer, Heitzmann itd. Učitelji dobe tudi na obroke. Violine in vse glasb. orodje v bogati izbiri. Strune in žice vseh vrst na debelo in drobno.

Največja trrdka v Jugoslaviji.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 30. sept. t. l. K 1.779.089-39.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4%.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

Na dopise brez vposlanih znamk za 7 K se ne odgovarja.

Za našo mladino!

Najprimernejša darila otrokom so mladinske knjige. V ta namen priporoča Učiteljska knjigarna v prvi vrsti one mladinske spise, ki jih je založilo »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta«, in sicer:

Engelbert Gangl: Spisi za mladino, I, II, III, IV, V, VI. zvezek po	K 12.—
Andrej Rapè: I, II, III, V, VI. zvezek po	12.—
Mišjakov Julče: I, II, III, IV, V, VI. zvezek po	12.—
Ivo Trošt: Moja setev. Spis za mladino, I. in II. zvezek po	12.—
Pav. Flerè: Iz mladih let. Spis za mladino, I. in II. zvezek po	12.—
Babica pripoveduje. Spis za mladino po	12.—
Marko Senjanin: Slovenski Robinzon	15.—
Nadalje:	
Rab. Tagore: Povestice	12.—
Dr. Ivo Sorli: Bob in Tedi	30.—
Cvetko Golar: Prelepa Vasiljica	12.—
Bob za mladi zob (pesmice)	12.—
Dr. Ivan Lah: Dore	10.—
Oton Župančič: Sto ugank (pesmice)	3.—
Mark Twain: Mali klatež	brož. K 26.— vez. K 32.—
Franc Rojec: Tončkove sanje (igrice)	20.—
Ewald Bolka: Dvonožec	K 50.—
Fran Levstik: Martin Krpan	20.—
Ivan Albreht: Mlada greda (pesmice)	40.—
Jos. Pavčič: Našim malčkom (Malim pianistom)	40.—
Nemcova: Češke pravljice (II. zvezek)	K 11.—
France Bevč: Pastirčki pri kresu in plesu	12.—
Mo zverinjak	20.—

Razen tega vse šolske potrebščine, kakor zvezke in risanke lastnega izdelka, svinčnike, peresnike, peresa, radirke, vse po najnižjih cenah. — Solske pušice (peresnice) po K 5.—, 6.—, 8/40. 9.—, 25.—, 30.—.

Novo! Fran Levstik, zbrani spisi za mladino. Priredila: Fr. Erjavec in P. Flerè. Ilustroval: Anton Koželj. **Novo!** Broš. 46 K, elegantno vez. 54 K.

Šolski list. Od šolskega lista je na razpolago samo še 3. št. II. stopnje (Rapè) cena 14 K in 2. št. III. stopnje (Flerè) cena 14 K.

V prid Učiteljskemu konviktu:

Žirovnik: Narodne pesmi, I. II. in III. stopnja cena 5 K.

Marolt: Narodne himne in domorodne pesmi za mladino.

Te himne so odobrene od višj. šol. sveta za šolsko uporabo.

K. Wider: Moje prvo berilo. Sedmi natisk, 12 kron.

Podpisujte 7% državno posojilo!

Kontrolne knjižice

za obrtne nadaljevalne in gremialne šole se dobe v Učiteljski tiskarni komad po 3 K.

Naši himni:

1. Lepa naša domovina.
2. Bože pravde.

Dvoglasno s spremljevanjem harmonija za šolsko mladino priredil Fran Marolt. Cena 1 krona. Naročila sprejema le Učiteljska tiskarna.

RISANKE

iz finega risalnega papirja 8 listov, z lepim ovitkom à K 4.—.

razprodaja

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani.

Pri večjem naročilu popust!

Izšla je brošura:

Zbirka važnejših novih naredb in odredb za ljudske in meščanske šole ter učiteljska v Sloveniji.

Sestavlil: Fr. Fink, okr. šol. nadzornik. I. zvezek. (Od prevrata do konec I. 1920.)

To zelo potrebno, pregledno in praktično sestavljeno knjižico, priporočamo najtopleje vsem okrajnim in krajnim šolskim svetom, ravnateljstvom učiteljskih in meščanskih šol, šolskim vodstvom in vsemu učiteljsstvu. Cena 5 D.

Dobiva se v knjigarni Učiteljske tiskarne.

GALERIJA NAŠIH MOŽ.

Po originalih akad. slikarja prof. Koželja je začela Učiteljska tiskarna izdajati portrete naših mož.

Ravnakor so izšli v dvoobarvnem tisku: Valentin Vodnik, Anton Martin Slomšek, Josip Stritar. Velikost: 47 x 61. — Cena vsaki sliki 3 din. (ovoj in poštnina posebe). Slike so namenjene šolam, društvom, javnim lokalom, zasebnikom. Naročila sprejema in izvršuje

Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Edino zastopstvo

trrdke Schüller & Sohn v Amstettenu

ima

knjigarna »Učiteljske tiskarne«

v Ljubljani,

ter prodaja:

tekoči ekstrakt št. 2, liter po	K 100.—
Efezin, tintni prašek (črn) 1/2 kg v dozi	„ 160.—
„ „ „ „ 80 g „ „	„ 30.—
„ brilantni antracen, 1/2 kg „ „	„ 230.—
„ „ „ „ 80 g „ „	„ 42.—

ŠOLSKI ZVEZKI

za ljudske in srednje šole, na razpolago

v vsaki množini. Priznana najboljši

lastni izdelki iz belega, finega

papirja in močnih ovitkov.

UČITELJSKA TISKARNA, Ljubljana

Frančiškanska ulica 6.

Najnižje cene!

Točna postrežba!

Zahtevajte cenike!